

ПЛАН

ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА БЯЛА ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2023 г. В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ В ОБЛАСТ РУСЕ (2021-2030)

Приет с Решение № 477 по протокол №55 от 28.07.2022г. на Общински съвет Бяла

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за действие на Община Бяла определя и планира задачите и усилията на местната власт, НПО и общността към проблемите на маргинализирани групи в общината. Настоящият Общински план ще е неразделна част от Областната стратегия на област Русе в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030 г.). Той има за цел да създаде благоприятни условия за активно участие в обществените процеси на представителите на етническите малцинства и други граждани, живеещи в сходна на ромите ситуация.

Общинският план е насочен към решаване на нарастващите потребности на маргинализираните групи в община Бяла и не изключва предоставянето на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация.

Основна цел:

Постигане на планиране, изпълнение и мониторинг на Стратегическата рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите на държавно, областно и общинско ниво.

Стратегическа цел:

Създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, чрез осигуряване на достъп до права, стоки и услуги, участие във всички сфери на обществения живот при спазване на принципите на недискриминация.

Действащият общински план за интеграция на ромите през периода 2018-2020 година изпълни своята положителна роля в провеждането на интеграционните политики на местно ниво.

Реализирането на общинската политика в приоритетните направления е непрекъснат процес, но също и инструмент за взаимодействие на местните инициативи с държавните изисквания, възможностите на местната власт и потребностите на жителите на общината, с цел подобряване благосъстоянието на тези групи. Акцент в плана за действие е постигането на баланс между дейностите по социалното включване и дейностите, гарантиращи устойчиво развитие на общността.

Общинският план за интеграция на ромите и за лица в неравностойно положение от други етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация (2018-2020 г.), е съобразен с Общинския план за развитие на Община Бяла 2014-2020 г., с Общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 и други стратегически документи на общинско и областно ниво.

Изпълнението на Плана за действие е насочено към:

- повишаване на жизнения стандарт на жителите на община Бяла и подобряване на качеството им на живот;
- благоустрояване и подобряване на инфраструктурата в населените места за превръщането им в добро място за живеене чрез ремонтни дейности по национални програми и европейски проекти;
- създаване ва благоприятни предпоставки за участие в обществените процеси чрез толерантност и недискриминация към хората в уязвимо и неравностойно социално положение.

Планът за действие е отворен документ и подлежи на допълнения и актуализация.

За постигане на напредък Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) залага на следните **водещи принципи:**

- **Превантивност на мерките** - предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
- **Ефикасност, кохерентност и ефективност** - кохерентност между рамката на ЕС и други политики, инструменти за финансиране и правни инструменти на ЕС (Европа 2020, Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), антидискриминационно законодателство, разширяване). Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите;
- **Допълняемост** - допълване с други стратегически документи и национални програми
- **Партньорство** - поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;

- **Недопускане на дискриминация** - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;

- **Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите** по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място.

- **Иновативност** в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.

II. АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ И СПЕЦИФИКИТЕ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ

Планът за действие на Община Бяла за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2018-2020 г.) отчита ситуацията на тези общности от социално-икономическа и демографска гледна точка.

На територията на община Бяла има 11 населени места - град Бяла и 10 села. По данни от последното преброяване към 31.12.2021 г. населението на община Бяла по данни на Национален статистически институт възлиза на 11 223 души, от които 5 508 мъже и 5 715 жени, в град Бяла са общо 6 991, от които 3 395 мъже и 3 596 жени, в селата са общо 4 232, от които 2 113 мъже и 2119 жени, както следва:

Таблица 1: Данни от НСИ за община Бяла - по местоживеене и пол към **31.12.2021 г.**

Общо			**Град**			**Село**		
общо	**мъже**	**жени**	**общо**	**мъже**	**жени**	**общо**	**мъже**	**жени**
11 223	**5 5080**	**5 715**	**6 991**	**3 395**	**3 596**	**4 232**	**2 113**	**2 119**

Най-голям относителен дял във възрастовата структура на населението заемат лицата на възраст между 30 и 59 години – 40%. Възрастните на 60 и повече години са 32% от населението, а децата и младежите до 29 години – 18%.

Таблица 2: Данни от НСИ за община Бяла - по местоживеене и пол към 31.12.2020 г.

Община Бяла			**В града**			**В селата**		
Всичко	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**
11 553	5 672	5 881	7 188	3 485	3 703	4 365	2 187	2 178

На фона на застаряващото население като цяло, се очертават проблеми с ранните бракове, бедността и високата раждаемост на ромски деца в семейства с недостатъчни възможности за отглеждане на дете и родителски практики, препятстващи социализирането на децата в по-късна възраст. Такива са ниска или липсваща хигиенна култура, придружени от безработица и социална изолация, ранно отпадане от училище, ниско образование или липса на професионална квалификация на голяма част от жителите, липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група.

Поради тези причини общинският план набляга на интеграционните (социални, здравни, образователни, културни и др.) мерки, като цели да ангажира съществуващите управленски, образователни и социални структури. Община Бяла се стреми да заема активна позиция**,** въз основа на разбиране и с нагласа за открит диалог и качествено обслужване на гражданите, в т.ч. насочени към интеграцията на етническите малцинства.

Ограниченият достъп до жилищно настаняване и комунални услуги, като чиста вода и канализация, има отрицателно въздействие върху резултатите в областта на образованието, заетостта и здравето и се отразява неблагоприятно на социалното приобщаване като цяло.

Продължителността на живота и здравният статус на ромското население са значително по-ниски, отколкото за останалите граждани във всички европейски държави. Очакваната продължителност на живота в момента на раждане в ЕС е 76 години за мъжете и 82 години за жените, а за ромското население тези прогнози са с 10 години по-ниски. Детската смъртност в ЕС е 4,3 на хиляда живородени деца и има доказателства, че процентът е много по-висок сред ромските общности.

Немалка част от ромското население са неграмотни и напускат преждевременно училище. Едва половината от ромските деца получават предучилищна подготовка или посещават детска градина и много малка част от тях продължават училище след завършване на задължителното образование. Само 21% от ромските жени и 25% от ромските мъже на възраст между 16 и 24 години са завършили средно образование (ISCED3) или висше образование. През 2019 г. 68% от ромските деца са напуснали преждевременно училище, въпреки целта от 10% от предишната Рамка на ЕС 2011 г. за национални стратегии за интегриране на ромите и стратегията „ЕС 2020“.

18% от ромските деца са преминали към по-висока степен на образование, а процентът на отсъствията и преждевременното напускане на училище сред учениците с ромски произход е бил значително по-висок, отколкото при други категории ученици.

Ромското население се сблъсква с дискриминация в инициативи за заетост. През 2015 г. нивата от 43% на платена заетост за ромското население на възраст между 20 и 64 години са много под средните за ЕС от 70%, като се има предвид, че положението на младите хора е значително по-лошо: 63 % от ромите на възраст между 16 и 24 години не са заети с работа, учене или обучение спрямо средните за ЕС 12%.

72% от младите жени от ромски произход не са заети с работа, учене или обучение, спрямо 55% от ромските младежи. 43% от ромските мъже и 22% от ромските жени имат някаква форма на платена заетост. Европейският стълб на социалните права изведе на преден план основното право на всеки да работи, както и укрепването на социалните права като условие за положително въздействие върху живота на хората, в това число и на ромите. Голяма част от ромското население, което живее на границите на извънредна бедност, е принудена от това положение да приема работа със заплата далеч под минималната, други са принудени да оцеляват от заетост в неформалната икономика, което силно увеличава вероятността за експлоатация и злоупотреба с трудовите им права.

Ромската култура е част от европейската култура и европейските ценности. Ромите са допринесли за културното богатство, за разнообразието, икономиката и общата история на ЕС. Активното участие на ромски индивидуални или групови изпълнители в създаването на продукти на европейската култура е доказателство за потенциала за реализиране на включващи и интеграционни политики в другите сфери на обществения, икономическия и политическия живот.

III. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Изпълнението на плана ще постигне следните цели:

- Подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа;
- Преодоляване на изолацията и интегрирането в обществото на хората от маргинализираните групи;
- Мотивиране и стимулиране на хората в риск да се справят с проблемите си;
- Активизиране на гражданското общество за толерантност и съпричастност към хората в неравностойно положение.

Основни приоритети на Общинския план за действие за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021-2023 г. са следните:

- Образование;
- Здравеопазване;
- Жилищни условия;

- Заетост;
- Върховенство на закона и недискриминация;
- Култура.

1. ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ”

Доброто образование е важно условие за личната реализация на младите хора, за пълноценното им участие в обществения живот, както и за повишаване благосъстоянието на цялото общество. Ранното отпадане на учениците от образователната система, липсата на завършено основно или висше образование са основни фактори, в резултат на които се стига до младежко социално изключване и невъзможност за реализиране на пазара на труда. Проблемите в образователната система оказват пряко влияние върху избора на младежите за бъдещето им кариерно развитие и начина им на живот.

В учебните институции в община Бяла са предприети действия за обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, както и за осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда. Заедно с работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст се осъществява целенасочена работа с родители от уязвими групи, в това число роми.

Образователната структура в община Бяла е добре развита и предоставя благоприятни условия за качествено образование. Тя включва 5 общински училища - СУ „Панайот Волов” гр. Бяла, НУ „П. Р. Славейков” гр. Бяла, НУ „Св. Св. Кирил и Методий” гр. Бяла, ОУ „Неофит Рилски” с. Копривец и ОУ „Свети Свети Кирил и Методий” с. Полско Косово, 1 държавно - Професионална гимназия гр. Бяла. На територията на общината функционират 2 целодневни детски градини с филиали в селата: ДГ „Стадиона” - гр. Бяла с 3 филиали: „Латекс” гр. Бяла, „Радост” с. Полско Косово, „Елица” с. Босилковци; ДГ „Пролет” гр. Бяла с 4 филиали: „Първи юни” гр. Бяла, „Люляк” с. Копривец, „Радост” с. Дряновец и „Пролет” с. Лом Черковна.

Сградният фонд на учебните институции е в много добро състояние. През 2018 г. Община Бяла изпълни със собствени средства проект „Ремонт и преустройство на сграда, намираща се в село Дряновец, с цел преместване на филиал „Радост“ с. Дряновец на ДГ „Пролет“ гр. Бяла”.

По проект „Ремонт на сградата на ДГ „Пролет” и въвеждане на мерки за ЕЕ” по НП „Красива България 2020” бе реновирана сградата на ДГ „Пролет” гр. Бяла. Тя бе открита на 1 юни 2021 г. и предоставя отлични условия за провеждане на учебните дейности.

През учебната 2019-2020 г. учениците от V до XII клас започнаха обучението си в нова сграда на СУ „Панайот Волов” гр. Бяла. Тя е оборудвана с модерна материално-техническа база и информационни технологии, съответстващи на съвременните образователни стандарти.

1.1.Детски градини:

На територията на община Бяла функционират 2 целодневни детски градини. На децата, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка, са осигурени безплатни учебни помагала за подготвителните групи. На записаните в детска градина деца е осигурена безплатна издръжка. С това решение на Община Бяла се повишават шансовете на всички деца**,** осигурявайки им равен достъп до образование, в т.ч. от семейства в неравностойно социално положение.

За периода 2021-2022 г. в детските градини и техните филиали са обхванати всички деца, пребиваващи в съответните населени места, подлежащи за предучилищна група. Няма деца от етническите малцинства, застрашени от отпадане и те редовно посещават детска градина. За децата, чиито майчин език е различен от български, се използват и други форми на педагогическо въздействие чрез провеждане на допълнителни ситуации по български език. Така децата от четвърта група постигат добри резултати и са подготвени за постъпване в I клас.

1.1.1. ДГ „Пролет” гр. Бяла е средищна детска градина с филиали в града и селата Копривец, Дряновец и Лом Черковна. За децата от селата Ботров, Стърмен и Бистренци е осигурен безплатен транспорт.

През учебната 2021-2022 г. в ДГ „Пролет” гр. Бяла са обхванати 161 деца, като от ромски произход са 79.

1.1.2. Детска градина „Стадиона” гр. Бяла има филиали в кв. гара Бяла и селата Босилковци и Полско Косово.

През учебната 2021-2022 г. в ДГ „Стадиона” гр. Бяла са обхванати 160 деца, като от ромски произход са 41.

В сградата на детската градина в града има обособен кабинет с технически средства (лаптоп и мултифункционално устройство) за работа на съответния специалист - логопед. Предоставени са материали и методическо ръководство с разработени занятия по програми за подпомагане на езиковото развитие на децата от предучилищна възраст, както и ръководство за прилагане на тестове за определяне на езиковото развитие на децата от предучилищна възраст, книжка със стимули за скрининг тест за тригодишни деца на МОН по Проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

Педагогическите колективи в детските градини разполагат с информационни материали, с които провеждат кампании и лекции на родителски срещи. Като партньори в процеса за изграждане на положителни нагласи за осъществяване на политиката на приобщаващото образование, активно участие вземат родителите на децата.

Детските градини на територията на община Бяла реализират възможностите за участие в национални и европейски проекти и програми, с цел намаляване на неравенството и социалното изключване на децата от уязвимите групи в общността.

От няколко години се работи по проект: „Услуги за ранно детско развитие за деца от 0 до 7 години на територията на Община Бяла, Област Русе”. Наети са консултанти за предоставяне на специализирани почасови услуги: ранна интервенция на увреждания, индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания; предоставяне на психологическа подкрепа и консултация на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения; семейно консултиране и подкрепа и индивидуална и групова работа с деца и родители, вкл. с деца и родители, които не са от уязвими групи, с цел посещаване на детска градина; подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията; допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище.

През 2021 г. се отчита повишаване броя на децата от 0 до 7-годишна възраст, нуждаещи се от ранна интервенция за компенсиране и преодоляване на дефицити в нервно-психическото и езиково-говорното развитие.

1.2.Училища:

Училищната мрежа в община Бяла се състои от 2 начални, 2 основни, 1 средно училище и 1 професионална гимназия. НУ „П. Р. Славейков”, НУ „Св. Св. Кирил и Методий” и СУ „Панайот Волов” гр. Бяла са иновативни училища.

Във всички общински училища са създадени условия за целодневна организация на учебния процес, с което се постига по-голям обхват на ромските деца. Чрез реализацията на такъв тип разпределение на учебното време на учениците се предоставят разнообразни възможности за личностно израстване, физическо и социално развитие. Педагогическите специалисти влагат усилия чрез различни форми на обучение и възпитание да задържат децата в училище, както и да създават възможности за по-добрата им адаптация към училищните правила и норми. В часовете за дейности по интереси се разглеждат различни теми, в т.ч. свързани с традиционните празници на етносите, толерантност и недопускане на дискриминация.

С цел осигуряване на редовна посещаемост за пътуващите ученици от селата, в които няма училище, е организиран безплатен транспорт до четири средищни общински училища и обратно - СУ „Панайот Волов”, НУ „Св. Св. Кирил и Методий”, НУ „П. Р. Славейков” гр. Бяла, ОУ „Н. Рилски” с. Копривец и едно държавно училище - Професионална гимназия гр. Бяла. Пътуването се осъществява със собствен транспорт на общината, както и по договор с транспортна фирма.

1.2.1. НУ „Св. Св. Кирил и Методий" гр. Бяла е средищно иновативно училище, което приема ученици от гр. Бяла и селата Стърмен и Ботров. За всички подлежащи са осигурени безплатни учебници, помагала и столово хранене.

Уч. година	Общ брой ученици	Ученици в I клас	В риск от отпадане	Отпаднали / причини
2018/2019 г.	98, в т.ч. 22 роми	18, в т.ч. 5 роми	1	1 - в чужбина
2019/2020 г.	85, в т.ч 20 роми	14, в т.ч. 5 роми	3	3 - в чужбина
2020/2021 г.	80, в т.ч 13 роми	22	0	0

Причините за отпадане на учениците от училище са поради заминаване с родителите в чужбина. През учебната 2021/2022 г. 1 ученик е реинтегриран.

През учебната година преподавателите осъществяват допълнително консултиране по Български език и литература и Математика по предварителен график. Библиотечно-информационното обслужване се осигурява чрез училищната библиотека и компютърния кабинет, с цел свободен достъп на учениците до информация и до глобалната мрежа. Учениците от ромски произход редовно се включват в училищни празници, конкурси и други видове дейности и занимания за развиване на индивидуалните заложби и способности.

Училището работи по проекти и организира за учениците различни извънкласни дейности. Осъществява се допълнително обучение по следните учебни предмети:

- по НП „С грижа за всеки ученик", Модул 1 беше сформирана една група от 3 ученици от IV клас за преодоляване на затрудненията при усвояване на учебното съдържание по БЕЛ.
- по проект „Подкрепа за успех" по БЕЛ и Математика бяха сформирани 2 групи от II и III клас с общо 10 ученици за допълнително обучение и преодоляване на пропуски.

През учебната 2018/2019 г. е оказвана допълнителна подкрепа на 2 ученика със СОП, като училището е предприело мерки за извършване на първоначална оценка на индивидуалните им потребности. Изготвен е План за подкрепа на учениците, осигурена е индивидуална форма на тяхното обучение. Плановете са съгласувани с Обществения съвет на училището и РУО - Русе. Същите са изпълнени в съответствие с утвърдения брой часове седмично за учебната година.

НУ „Св. Св. Кирил и Методий" гр. Бяла реализира дейности по проект BG05M20P001-2.011-0001 „Подкрепа за успех", в който са обхванати и ученици от ромски произход. С финансиране от бюджета на училището е сформирана група за занимания по интереси - Клуб „Млад природолюбител". В училището има мажоретен и танцов състави, групи по хандбал и футбол.

1.2.2. НУ „П. Р. Славейков" гр. Бяла е средищно иновативно училище. В него учат ученици от гр. Бяла и селата Босилковци и Пейчиново. За всички подлежащи са осигурени безплатни учебници и помагала, обновена и обогатена МТБ, нова спортна площадка, система за видеонаблюдение и пропускателен режим. Осигурява се столово хранене.

Уч. година	Общ брой ученици	Ученици в I клас	В риск от отпадане	Отпаднали / причини
2018/2019 г.	140	42	3	2 - в чужбина
2019/2020 г.	139	34	2	2 - в чужбина
2020/2021 г.	137	22	2	2 - в чужбина

Причините за отпадане на учениците от училище са поради заминаване с родителите в чужбина. През отчетния период няма реинтегрирани ученици.

През последните 3 учебни години училището е работило по следните програми и проекти:
Занимания по интереси (национално финансиране) - 5 групи с около 75 ученици; сформирани групи по ЗИ: „Малките мажоретки", „Забавна математика", „Светът около мен", „Славееви

гласове“, „Обичам да танцувам“ и „Шах“; ФУЧ - Религия - 2 групи - 40 ученици; ФУЧ - Библиотека - 2 групи - 42 ученици; ФУЧ - Фолклор - 2 групи - 31 ученици; Проект „Образование за утрешния ден“ - 2 групи с 18 ученици; допълнително обучение на ученици в края на учебната година за преодоляване на пропуски в обучителния процес по български език и математика.

Училището разполага с разнообразна учебна и детска литература. Училищната библиотека е благоприятна среда за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността на учениците. В нея се осъществяват занимания по четене и български език; предоставяне на литература и информация за празници, тържества, конкурси, състезания, презентации; оказване на помощ при подготовката на различни уроци в учебните часове; консултации с ученици, имащи затруднения при усвояване на учебния материал по различни учебни предмети. Осъществена бе инициативата „Да подарим книга на училищната библиотека”, в резултат на което в библиотечният фонд на училището са постъпили 26 книги.

Заниманията по интереси и спортната база в началните училища спомагат за осъществяване на превенция на ранното напускане на училище от учениците, като приобщават децата от рискови групи към дейности за повишаване на грамотността и осмисляне на свободното време.

Работата с родителите в началните училища е целогодишна и постоянна. В началото на всяка учебна година се провеждат общи и класни родителски срещи за запознаване с правилника на училището и указания за работа. Класните ръководители и учителите провеждат срещи и консултации с родителите всеки месец по график, утвърден от директора на съответното училище. Педагогическите специалисти се стараят и влагат усилия чрез различни форми на обучение и възпитание да обхванат и задържат децата от ромски произход в училище. Активно съдействие за това оказват голяма част от родителите. Те вземат участие в училищните празници, както и в организираните ежегодни благотворителни инициативи.

1.2.3. СУ „Панайот Волов” гр. Бяла е средищно иновативно училище. В него учат ученици от V до XII клас от град Бяла и селата от общините Бяла, Борово и Ценово.

Уч. година	Дневна форма	Самостоятелна форма	Индивидуална форма	В риск от отпадане	Отпаднали / причини
2018/2019 г.	309	13	1	28	11
2019/2020 г.	297	11	2	32	9
2020/2021 г.	357	18	4	14	4

През учебната 2021/2022 г. на ресурсно подпомагане са 5 ученици, с които се работи за преодоляване на трудностите в процеса на обучение по учебните предмети.

Причините за отпадане на учениците от училище са допуснати голям брой неизвинени отсъствия, поради желание на родителите или продължаване на обучението в други училища, заминаване с родителите в чужбина или навършена 16-годишна възраст. През отчетния период няма реинтегрирани ученици.

В средното училище са разкрити дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение, като са обхванати ученици с допълнително обучение по учебни предмети по проектите „Подкрепа за успех“, „Образование за утрешния ден“, както и „Занимания по интереси“: превенция на отпадане на ученици, поради голям брой неизвинени отсъствия; допълнителни консултации по учебни предмети - извън редовните учебни часове; включване на учениците в риск от отпадане в дейности в групи за занимания по интереси**;** посещения на адреси на ученици в риск от отпадане, срещи с родители.

През учебната 2021/2022 г. започна изпълнението на дейности по проект BG 05M20P001- 2.011 „Подкрепа за успех“, финансиран от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. Целта на проекта е да се подпомогне равния достъп до качествено образование и по-пълното обхващане на учениците в училищното образование от V до IX клас, чрез дейности за

преодоляване на затрудненията в обучението и пропуски при усвояването на учебното съдържание. Същевременно се работи за развитие на потенциала и възможностите на учениците за успешно завършване на средно образование и за бъдеща социална, професионална и личностна реализация. Сформирани са 18 групи с ученици за допълнително обучение по: Английски език - 2 групи - VI и VII клас с 10 ученици; Биология и здравно образование - VII и IX клас - 2 групи с 10 ученици; Български език и литература - V, VI и VII клас - 2 групи и IX клас - общо 5 групи с 22 ученици; География и икономика - V и VI клас - 2 групи с 10 ученици; История и цивилизации - V и VI клас с 9 ученици; Математика - VI, VII и IX клас с15 ученици; Човекът и природата - с 4 ученици.

Извънкласната дейност „Занимания по интереси“ стартира през втория срок на учебната 2021/2022 г. и в нея участват общо 86 ученици от V до XII клас в различни групи: „Светът на роботите“, „Забавна електроника“, „Аз обичам България“, „Театрална трупа“, „Български ритми“, „Психологически тренинг“ и „Изобразително изкуство“. През последните 2 учебни години работят 6 групи с около 78 ученици.

За учебната 2021/2022 г. по проект „Подкрепа за успех“ се сформирани общо 11 групи с ученици за допълнително обучение по: Български език и литература - 4 групи с 22 ученици; Математика - 3 групи с 13 ученици; Английски език - 1 група с 6 ученици. Открива се допълнително обучение в 3 групи с общо 45 ученици: „Биологията - лесна и успешна“; „Волейболни надежди” и „Музикално студио“.

За учебната 2021/2022 г. участват общо 81 ученици в 5 групи за допълнително обучение и занимания по интереси по: Български език и литература - 3 групи с 18 ученици; Математика - 3 групи с 18 ученици; „Биологията - лесна и успешна“ с 15 ученици; „Волейболни надежди“ с 15 ученици и „Музикално студио“ с 15 ученици.

През учебната 2021/2022 г. стартира проект „Образование за утрешния ден“ - провеждане на извънкласни занимания за повишаване на дигиталната компетентност на учениците, в съответствие с Европейската референтна рамка за оценяване на дигиталните компетентности. За изпълнение на дейността се сформират два вида клубове по интереси с общо 48 ученици: група „Графичен дизайн“ с 14 ученици; група „Дигитално студио за реклама“ с 16 ученици. През учебната 2021/2022 г. се сформира и група „Училищна телевизия“ с общо18 ученици.

За всички ученици е осигурен достъп до училищната библиотека и до всички налични информационни ресурси. Основната цел е изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и рационално ползване на необходимата информация. В часа на класа се провеждат разговори за професионално ориентиране и бъдещо кариерно развитие.

Училищното ръководство отделя важно място на работата с родителите. В началото на всяка учебна година се провеждат общи родителски срещи, два пъти годишно - с родители на ученици в риск от отпадане. Осъществява се непрекъснат контакт между родители и класни ръководители, като същите се уведомяват за всички събития и прояви чрез информационните канали на училището.

1.2.4. ОУ „Неофит Рилски” с. Копривец е средищно училище, в което се обучават ученици от същото село, както и от селата Дряновец, Бистренци и Лом Черковна. За всички ученици са осигурени безплатни учебници и транспорт.

Уч. година	Общ брой ученици	Ученици в I клас	В риск от отпадане	Отпаднали / причини	Реинтегрирани
2018/2019 г.	110	14	9	7 - чужбина	4
2019/2020 г.	106	22	5	6 - чужбина	2
2020/2021 г.	108	16	4	4 - чужбина	0

Сред основните причини за непосещение на училище са: често и безпричинно отсъствие от учебните занятия; липса на мотивация за учене поради не добро владеене на български език; неефективен родителски контрол.

В училището са разкрити дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение чрез допълнителна работа по Български език и литература и консултации по 2 часа седмично.

През учебната 2021/2022 г. година училището започна изпълнение на дейности по Проект „Подкрепа за успех“ - сформирани са 4 групи за преодоляване на обучителните затруднения по български език (1 - в начален етап с 24 ученици и 3 - в прогимназиален етап с 18 ученици). Групите продължават работа и през следващите учебни години с приблизителен брой на обхванати ученици.

През учебната 2021/2022 г. година училището работи по Проект „Образование за утрешния ден“, в който са включени 15 ученици. През следващите учебни години са сформирани 3 групи за занимания по интереси и участие в олимпиади и конкурси, организирани от културни и други институции на национално и регионално ниво. Учениците от ромски произход нямат високи постижения в усвояване на учебния материал, но обичат да пеят, рецитират и рисуват. Затова те активно се включват във формите за извънкласна дейност, в подготовката на училищни празници и спортни състезания.

Педагогическите специалисти ежемесечно провеждат родителски срещи за запознаване на родителите с проблемите на образователно-възпитателния процес в училище. Стремежът е да се зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите, към успешен социален диалог между семейството и училището. Не винаги се среща ефективно съдействие от страна на родителите на децата от уязвимите групи.

1.2.5. В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Полско Косово са обхванати всички ученици от селото, които учат в дневна форма на обучение. По-голямата част от тях са от ромски произход.

Уч. година	Общ брой ученици	Ученици в I клас	В риск от отпадане	Отпаднали / причини
2018/2019 г.	73	10	2	2 - чужбина
2019/2020 г.	82	15	1	1 - чужбина
2020/2021 г.	65	9	2	3 - чужбина

Малък е броят на учениците в риск от отпадане, като причините са допуснати голям брой отсъствия по неуважителни причини. Превенцията се осъществява чрез уведомяване на родителите, Дирекция „Социално подпомагане” гр. Бяла и Кмета на Община Бяла.

През отчетния период са реинтегрирани 4 ученици, предимно завърнали се от чужбина.

Всички ученици, завършили основно образование, продължават обучението си в средни училища в гр. Бяла.

Училището работи по следните национални програми и проекти: НП „С грижа за всеки ученик“ - 2 групи с общо 10 ученици; Проект „Подкрепа за успех“ - 6 групи с около 30 ученици; Проект „Образование за утрешния ден“ - 1 група с 15 ученици; занимания по интереси (национално финансиране) - 3 групи с общо 45 ученици; допълнително обучение на ученици със средства за работа с уязвими групи (български език, английски език и математика) - 6 групи с общо 30 ученици; ФУЧ - Български език и литература, математика, история и цивилизации с ученици от прогимназиален етап; ФУЧ - Религия - с ученици от 2 клас.

Работата с родителите е целогодишна и се състои в провеждане на ежемесечни родителски срещи, на ежеседмични часове за срещи между класни ръководители и родители. При необходимост се изпращат уведомителни писма за допуснати отсъствия по неуважителни причини. Училищното ръководство включва активно родителите в организираните празници.

За учениците от основните училища е осигурен постоянен достъп до училищните библиотеки, компютърните кабинети и спортната база. Учениците имат възможности за личностна изява чрез

участие в олимпиади, състезания, конкурси, включени в Националния календар на МОН, както и в общински, регионални и национални конкурси за рисунка, в т.ч. и онлайн.

1.2.6. Професионална гимназия гр. Бяла е държавно средищно училище, в което учат ученици от VIII до XII клас от населените места на общините Бяла, Борово и Ценово. С цел подобряване на учебно-възпитателния процес за учениците от други населени места има осигурен безплатен транспорт и безплатни учебници.

Уч. година	Дневна форма	Самостоятелна форма	В риск от отпадане
2020/2021 г.	165	35	48

За учениците в риск се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие чрез предприемане на конкретни мерки: допълнително обучение по български език на ученици, за които той не е майчин; допълнително обучение по учебни предмети, по които учениците имат затруднения; включване на учениците в занимания по интереси, както и в дейностите от спортния и празничния календар на училището; провеждане на алтернативни родителски срещи /мобилни, изнесени, на адрес/ с родителите на изоставащите ученици и учениците в риск от отпадане; осигуряване на педагогическа, психологическа и правна помощ на родителите или лицата, на които са възложени родителските функции, по проблеми свързани с отглеждането, възпитанието и обучението на децата; отпускане на еднократна помощ или стипендия.

Отпадането от училище се дължи на голям брой неизвинени отсъствия, заминаване на семейството в чужбина. Превенцията на насилието и преодоляване на проблемното поведение са обхванати чрез следните мерки: допълнително обучение в 10 групи: по БЕЛ с 46 ученици, по математика - 3 групи с 21 ученици; допълнителни консултации по всички учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; разговори за кариерното развитие и професионалното обучение на учениците.

В Професионална гимназия гр. Бяла се организират занимания по интереси /национално финансиране/ в 6 групи: „ИТ клуб“ - 7 ученици; „Математика+” - 8 ученици; „Изкуства и култура“- 8 ученици; „Да сготвим заедно“ - 11 ученици; „Луди млади“ - 7 ученици; „Познакомиться с Россией“ - 7 ученици. По проект BG05M20P001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“ ОП НОИР се осъществяват дейности по предмети: БЕЛ - 10 групи с 46 ученици и математика - 3 групи с 21 ученици.

За учениците се осигурява постоянен достъп до спортната база в училище, компютърните кабинети, стаята по интереси и училищната библиотека. Работата по социализация на учениците от ромски произход, приобщаване към училищния живот се осъществява с помощта на социални партньори и образователни медиатори. В Професионална гимназия гр. Бяла има изграден екип за подкрепа на личностно развитие, който включва: ресурсен учител от Обединено училище „Св. Климент Охридски” гр. Борово, психолог и логопед от МБАЛ „Юлия Вревска” гр. Бяла и класните ръководители. За превенция на поведението в училище и на обществени места се разглеждат теми за агресията и насилието в час на класа, срещи с ИДПС при РУ - гр. Бяла, социални работници от ДСП - гр. Бяла и МКБППМН - Община Бяла.

В Професионална гимназия гр. Бяла има изготвен план за взаимодействие с учители, родители и социални партньори. Разработени са училищни учебни програми за развитие, корекция и компенсация на учениците от групата за приобщаващо обучение. Осъществява се ежедневна комуникация с родителите, срещи и разговори за възпитанието и преодоляване на социалните различия.

Учебните институции в община Бяла предоставят следните данни за ученици от уязвимите групи, завършили основно образование:

Училище/Населено място	**Уч. 2018/2019 г.**	**Уч. 2019/2020 г.**	**Уч. 2020/2021 г.**

СУ „Панайот Волов” гр. Бяла	11	9	19
ОУ „Неофит Рилски” с. Копривец	6	7	10
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Полско Косово	10	9	6

По-голямата част от учениците продължават в средни училища в гр. Бяла и гр. Две могили.

Учебните институции на територията на община Бяла не са провеждали дейности за огрaмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни.

Педагогическите специалисти са участвали в обучения за работа в мултикултурна среда:

- НУ „П. Р. Славейков” гр. Бяла - 2 учители;
- ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Полско Косово - 3 учители са взели участие в обучение на тема: „Всеки ученик ще бъде отличник”: практики за активизиране на учениците и стимулиране на ученическата активност. През уч. 2020/2021 г. в същото училище е проведено обучение за възможностите за включване на родителите в училищния живот.
- Учители от СУ „Панайот Волов“ гр. Бяла са участвали в онлайн обучения за работа с деца със СОП, в риск, с хронични заболявания и изявени дарби на следните теми: „Планиране и организиране на дейността на екипите за подкрепа на личностно развитие“, „Обучителни трудности и методи на диагностика“ и „Практически насоки към педагогическите специалисти за работа с деца и ученици с емоционални и поведенчески разстройства“.

Изграждане на образователни услуги в общността и равнопоставеност в достъпа до образователните услуги:

СУ „Панайот Волов“ гр. Бяла разполага с медицински кабинет с всички необходими принадлежности и медицинско лице. Провеждат се беседи по здравни теми, свързани с превенция и здравословен начин на живот в часовете по човекът и природата, биология и здравно образование, час на класа. Изградена е рампа на входа на училището за инвалидни колички. Редовно се провеждат инструктажи.

От учебната 2021/2022 г. училището се помещава в новопостроена сграда, отговаряща на всички съвременни изисквания за безопасност. Изградени са компютърни кабинети, отговарящи на всички условия за предоставяне на нуждите на учениците да развият своите знания и умения в компютърна среда.

Професионална гимназия гр. Бяла разполага с оборудвани кабинети с технически средства за провеждане на общообразователната и професионална подготовка. Училището разполага с достъпна среда и ресурсен кабинет, оборудван с лаптоп, помощни средства и дидактични материали. В началото на учебната 2021/2022 г. групата за ресурсно подпомагане започна с трима ученици със специални образователни потребности (СОП) от осми и девети клас по списък, утвърден от директора на училището. Работата с тези ученици се провежда съвместно с класните ръководители и ресурсен учител по утвърдени индивидуални учебни програми, планове за допълнителна подкрепа и графици. Предоставена е допълнителна подкрепа на учениците със СОП от разстояние в електронна среда чрез посещение по домовете от медиатори, социален работник, тестове и учебни материали по отделните учебни предмети. Учениците със СОП се включват за участие в спортни и културни мероприятия.

Новите технологии навлизат все по-активно в училищата на територията на община Бяла. Те са оборудвани с интерактивни дъски и мултимедия, на педагогическите специалисти са осигурени преносими компютри. Проведени са обучения за работа с ИКТ и все по-широко се използват електронните учебници. За нуждите на провежданото обучение се използват иновативни програми, образователен софтуер и електронни учебници. Целта е учениците да се научат да работят с компютър и да го използват като работен инструмент, а не само като средство за игри и забавления. По време на въведеното дистанционно обучение проличаха уменията на учениците да боравят с електронни устройства, да извършват успешно подходящите операции и да участват активно в

учебния процес.

През месец юни **НУ „П. Р. Славейков" гр. Бяла** организира работна среща с екипите на ОУ „Христо Ботев" с. Рупци и СУ „Георги Раковски" гр. Велико Търново. С тях са изградени много добри отношения с цел бъдеща взаимопомощ. По време на срещите се извършва наблюдение на открити уроци, в които учениците изучават програмирането по един приятен и забавен начин. Така се затвърждават и развиват знанията им по математика, а дигиталните устройства навлизат все по-широко в образователния процес.

За периода 2021/2022 г. педагогически специалисти от **СУ „Панайот Волов" гр. Бяла** посещават организирани мероприятия един път годишно в гр. Русе, свързани с обмяна на добри практики в образователната система с цел подобряване на качеството на образованието. Обсъждат се различни теми с всички участници, предлагат се полезни практики за по-лесното усвояване на учебния материал от учениците. За посочения период в СУ „Панайот Волов" град Бяла се организира „Ден на отворените врати".

Във всички училища се прилага Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката. Актуализира се състава на училищния координационен съвет за справяне с насилието, реализират се различни дейности за запознаване с различни форми на насилие и техники за преодоляването им - външни лектори, презентации, работа в часа на класа. В сътрудничество с ОЗД към ДСП - Бяла, МКБППМН - Община Бяла и РУ - Бяла се обсъждат въпроси, свързани с подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие. В тази връзка се провеждат превантивни кампании срещу агресията и тормоза (Ден на розовата фланелка), лекции и беседи, консултации с деца и родители, анкетни проучване с учениците. Резултатите са обобщават и анализират, провежда се обмяна на опит от учители в рамките на методическите обединения.

През летния период началните училища предоставят допълнителна възможност за индивидуална работа и консултации с изоставащи ученици от ромския етнос, с цел преодоляване на образователни дефицити и усвояване на общообразователния минимум по отделните учебни предмети в начален етап.

През месец юли НУ „П. Р. Славейков" гр. Бяла организира лятна ваканционна занималня за бъдещите първокласници. Децата се запознават с учебната сграда и местата за спорт и отдих. Занятията включват писане на букви и цифри, рисуване и оцветяване, забавни игри, като учителите използват различни образователни сайтове. Целта е да се направи по-лека адаптацията от детската градина към училищния живот, запознаване с правилата в училище, да се подпомогнат родителите, които заради пандемията бяха дълго време с децата си вкъщи.

Не във всички училища на територията на Община Бяла има образователни медиатори. Няма назначени в СУ „Панайот Волов" и НУ „П. Р. Славейков" гр. Бяла.

По проект „Подкрепа за успех" има назначени по 1 образователен медиатор в НУ „Св. Св. Кирил и Методий" гр. Бяла и ОУ „Неофит Рилски" с. Копривец, а в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий" с. Полско Косово работи образователен медиатор на 0,5 щат. В Професионална гимназия град Бяла работят 2 образователни медиатори, които са от ромски произход. Те извършват следните дейности: придружават учениците по време на пътуване до и от училището; посещават семействата и провеждат срещи с родителите и близките на ученици, които имат пропуски или отсъстват от училище по неуважителни причини; улесняват процеса на комуникация между педагогическите специалисти, учениците и родителите; подпомагат формирането на положителна нагласа към учебния процес и работят за пълноценно интегриране на учениците в образователната среда; съдействат за взаимно опознаване на учениците от различни етнически групи и вероизповедания, за създаване на атмосфера на разбирателство, толерантност и спазване правата на децата.

През 2021 г. Отдел „Закрила на детето" при Дирекция „Социално подпомагане" - Бяла е работил за повишаване на учебната мотивация и включване в образователната система на 7 деца от ромски произход в задължителна училищна възраст, необхванати/отпаднали от училище.

За поредна година МОН разпределя допълнителни средства за работа с деца и ученици от уязвими групи между детски градини и училища с висока концентрация, като през 2021 г. вече са включени и учениците в средна степен, респ. - и професионалните гимназии. Това става на базата на чл. 52а и 52б от Наредба за финансирането и таблиците към тях. Утвърдените от Министъра на образованието и науката средства за 2021 г. за работа с деца и ученици от уязвими групи в общинските детски градини и училища на територията на Община Бяла са разпределени общо 44 729 лв., както следва:

- ДГ „Пролет“ гр. Бяла – 7 904 лв.
- ОУ „Неофит Рилски“ с. Копривец – 27 248 лв.
- ОУ „Свети Свети Кирил и Методий“ с. Полско Косово – 9 577 лв.

Отпусканите средства са за основни и допълнителни трудови възнаграждения на персонала, както и за плащания по извънтрудови правоотношения.

Основни цели в приоритет „Образование“:

1. Повишаване на обхвата на ромски деца в предучилищното и училищното образование.
2. Гарантиране на равни възможности за продължаване на обучението в средни училища, за придобиване на професионална квалификация и за по-нататъшна професионална реализация на учениците.
3. Превенция на отпадане от училище на децата в уязвимо положение и ромите.
4. Повишаване на обхвата на учениците в основна степен на образование.

Изводи и препоръки:

В образователните институции на община Бяла през последните години се увеличава броят на обхванатите деца и ученици от ромски произход. За тази цел се реализират редици проекти за задържането и реинтегрирането им.

Във връзка с констатирани сигнали за ранни бракове се отчита липсата на достатъчно здравни и образователни медиатори, които да работят със семействата и близките, които полагат грижи за децата.

Извънкласните дейности се реализират с финансиране по проекти с конкретен срок и учебните институции не разполагат със собствени средства за осигуряване на бъдеща устойчивост.

2. ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ”

Здравното обслужване на населението от община Бяла се осъществява от лични лекари и стоматолози, разкрили лекарски практики в по-големите населени места:

- Амбулатория за първична извънболнична медицинска помощ - индивидуална практика - 7.

В пациентската листа на ОПЛ са регистрирани немалък брой здравноосигурени лица от ромски произход, в т.ч. и деца.

- Амбулатория за първична извънболнична дентална помощ - индивидуална практика - 8;
- Амбулатория за специализирана извънболнична медицинска помощ - индивидуална практика - 14;
- Амбулатория за специализирана извънболнична медицинска помощ -групова практика -1;
- Медицински център - 1;
- Медико-диагностични лаборатории - 1;
- Медико-технически лаборатории - 2.

В община Бяла има една многопрофилна болница и една специализирана болница.

2.1. МБАЛ „Юлия Вревска - Бяла” ЕООД разполага с добра материална база, в която са разкрити 105 легла. В болницата функционират следните отделения:

- Отделение по кардиология с 15 легла;
- Отделение по вътрешни болести с 24 легла;
- Отделение по хирургия с 10 легла;
- Отделение за анестезиология и интензивно лечение с 6 легла;
- Отделение по акушерство и гинекология с 10 легла;

- Отделение по педиатрия с 10 легла;
- Отделение по нервни болести с 15 легла;
- Отделение за физиотерапия и рехабилитационна медицина с 15 легла;
- Отделение за хемодиализа;
- Отделение за образна диагностика;
- Клинична лаборатория;
- Аптека.

В община Бяла не са извършвани прегледи с мобилни кабинети.

Мерките за превенция и контрол на COVID-19 се извършват съгласно заповедите на министъра на здравеопазването.

Равнопоставеност в достъпа до медицински услуги се гарантира чрез нормативната уредба на МЗ и НРД.

Мерки за деца до 6-годишна възраст и за ранно детско развитие се предприемат от ОПЛ.

2.2. Държавна психиатрична болница гр. Бяла /ДПБ/ обслужва пациенти от районите на Русе, Разград, Силистра и други, потърсили услугите на болницата. Осигурява амбулаторно и стационарно лечение на лица с психични заболявания над 18-годишна възраст.

Болницата разполага с:

- Диагностично-консултативен блок;
- Кабинет Клинична психология;
- Кабинет за функционална диагностика;
- Клинична лаборатория;
- Стационарен блок,
- Административно-стопански блок,
- Аптека.

В ДПБ има 6 отделения: 2 - за жени и 4 - за мъже. Болничните легла са 270.

Детското и училищно здравеопазване в община Бяла се осъществява от медицински фелдшер и медицинска сестра, които работят по определен график. Във всички детски градини и училища има здравни кабинети, които разполагат с необходимите медикаменти.

Специалистите по проект „Предоставяне на услуги за ранно детско развитие на територията на Община Бяла, Област Русе" осъществяват дейности по превенция на ранните бракове в ромската общност. Провеждат се беседи и консултации по различни теми, свързани с брака, отглеждането на децата, вредите за здравето от ранна бременност.

През 2021 г. по дейност „Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето" чрез подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията, са постъпили 36 нови потребители деца. Семействата получават адекватни здравни грижи и консултация за своите новородени, бебета и деца; редовно наблюдение на здравното, физическото и психомоторното развитие на бебетата и децата; превенция на детската заболеваемост, недостатъчните грижи за децата в семейството и други рискове в ранна детска възраст.

Сред малцинствените групи ромите са най-уязвими. Заради безработица или липса на постоянна работа, голяма част от тях са здравноне осигурени или с прекъснати права, което ги лишава от достъп до здравни грижи.

От 2019 г. в Община Бяла има назначен здравен медиатор от ромски произход. Той извършва посредничество между лицата от уязвимите групи и здравните/социални институции, подпомага достъпа до медицинска помощ чрез консултации и попълване на документи. Медиаторът работи с ОПЛ и други здравни специалисти за повишаване на имунизационния статус на децата от уязвимите групи, както и за издирване на пациенти по списък по различни поводи. Немалка част от работата е свързана с обхождане и консултиране на хронично болни, многодетни семейства и млади майки, непълнолетни бременни и родители, психично болни и самотно живеещи възрастни хора. В реализиране на дейностите, свързани с осигуряване правата и интересите на децата през 2021 г., от здравния медиатор са идентифицирани деца със статус неимунизирани по неуважителни причини и са провеждани беседи/консултации по темата.

БЧК гр. Русе съвместно с БМЧК гр. Бяла провеждат кампании за повишаване на здравните знания и информираност на ромското население чрез разпространение на листовки и брошури. В часа на класа, по биология и здравно възпитание се изнасят беседи по въпроси, свързани с концентрацията и полово предавани болести, съвместно с медицинския фелдшер, който работи в училище и личните лекари.

Социалните работници от Отдел „Закрила на детето“ при Дирекция „Социално подпомагане“ - Бяла работят по случаите на деца в риск в непрекъснато сътрудничество с лични лекари, класни ръководители, директори на учебни институции и здравния медиатор в Община Бяла. През 2021 г. са проведени общо 28 здравни беседи с непълнолетни и малолетни, като същите са консултирани и запознати с рисковете, които крият за здравето и живота им ранните сексуални контакти, като и с начините за предпазване от нежелана и ранна бременност.

Проведени срещи/консултации с малолетни/непълнолетни, живеещи в съжителство на семейни начала: През 2021 г. д в Отдел „Закрила на детето“ при Дирекция „Социално подпомагане“ - Бяла се е работило по 31 случая на малолетни/непълнолетни, съжителстващи на семейни начала. Същите са консултирани за рисковете, които крият ранните съжителства и в последствие допусната ранна бременност за здравето и живота им. Насочвани са да ползват ресурса на социалните услуги в общността, които се предоставят на териториалния обхват на Дирекцията.

ДСП - Бяла осъществява подпомагане на уязвими семейства и закрила на правата на децата. За посочения период са отпуснати общо 28 помощи по Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето - месечни средства по реда на чл. 49 от ППЗЗД за деца, настанени в семейства на близки и роднини, еднократни помощи по чл. 48 от ППЗЗД и месечни добавки за деца с увреждания по чл. 51 от ППЗЗД.

Основни цели в приоритет „Здравеопазване“:

1. Осигуряване на равенство в достъпа до здравни услуги на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства.
2. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население.
3. Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация.
4. Повишаване на здравната култура и информираност на ромското население.

Изводи и препоръки:

Немалка част от хората от ромския етнос са здравно неосигурени, което ги лишава от достъп до качествени здравни грижи.

Рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към целевата група, се наблюдава по-силно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, намаляване на доходите и потреблението, неблагоприятни жилищни условия, начин на живот) и вторичните рискови за здравето фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания).

Негативно влияние върху здравословното състояние на децата оказва ранната бременност, недостатъчно наблюдение и грижи за децата. В тази връзка е необходимо да се организират разяснителни кампании и провеждане на беседи с млади роми и техните родители за предпазване от ранна бременност и опасностите, които крие тя да майката и новороденото, за риска от раждане на деца с вродени аномалии, начините за предпазване. Необходимо е да се наблегне на осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи, както и да се предоставят контрацептични средства на желаещите лица от ромски произход.

В контекста на свързаната с COVID-19 криза се наблюдава влошаване на положението на маргинализираните групи от ромското население в някои селища.

Необходимо е да се предостави подкрепа и медицински грижи, за да се ограничи разпространението на вируса, като се има предвид, че икономическите и социалните последици от

свързаната с COVID-19 криза заплашват да засегнат най-сериозно и да задълбочат съществуващите неравенства във всички приоритетни области на приобщаването на ромското население.

3. ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ”

Ромското население в Община Бяла не живее изолирано от останалите етнически групи. Като цяло инфраструктурата в кварталите и населените места, в които преобладава тази група от населението, е в добро състояние. Изградена е електрическа и водопроводна мрежа, но в селата няма канализация, някои улици се нуждаят от ремонт и асфалтиране.

През последните години усилията са насочени главно към подобряване на инфраструктурата. Извършват са следните дейности:

- редовно се почистват и облагородяват улиците и кварталите на населените места в общината;
- в кварталите с компактно ромско население са поставени съдове за битови отпадъци на 100 % и е организирано сметосъбирането;
- редовно се подменят лампи от уличното осветление.

Община Бяла има изготвена кадастрална карта. По квартално застроителния план на град Бяла с преобладаващо ромско население е бившия квартал „Освобождение“, който се намира в гр. Бяла. По данни на ГРН - гр. Бяла в квартала са регистрирани 1187 лица с настоящи адреси и 1292 лица с постоянни адреси. През последните години се забелязва, че роми купуват къщи и в града.

Немалка част от ромското население живее и работи в страни от Европейския съюз. При завръщането си ромите подобряват и благоустрояват жилищата си, като обръщат внимание на санитарно-хигиенните условия в домовете си.

Някои домакинства са много добре уредени, но има и такива, които живеят при лоши битови условия. Често в една къща живеят няколко семейства, с две и повече деца. Това се явява и основен проблем за младите хора, които заради ниските доходи са принудени да живеят със своите родители или роднини.

В община Бяла няма изградени социални жилища.

Във връзка с липсата на жилище и затрудненията за плащане на наем, най-засегнати остават самотно живеещи и болни хора, семейства от етнически малцинства, самотни майки или лица, напускащи социални институции.

В община Бяла няма регистрирани незаконосъобразни постройки/жилища в квартал „Освобождение“, който квартал е населен с концентрирано уязвимо, в т.ч. ромско население.

Основни цели в приоритет „Жилищни условия”:

1. Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура.
2. Включване на по-голям брой граждани от уязвими групи като потребители на социални услуги в община Бяла.

Изводи и препоръки:

Решаването на жилищния въпрос е свързано с икономическата стабилност на обществото и на отделното семейство. Голяма част от ромското население няма постоянни доходи и икономическа стабилност. За да се осигурят нормални условия за живеене на ромските семейства, е необходимо държавата, общините и неправителствените организации да обединят усилията си за подпомагане на ромската общност.

4. ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ”

Дирекция „Бюро по труда” гр. Бяла активно реализира държавната политика за насърчаване на заетостта и закрила при безработица и популяризира текущите програми и насърчителни мерки за заетост сред работодателите в региона. Това дава положително отражение на местния трудов пазар поради факта, че обхваща голяма част от рисковите групи. Неравностойното положение на ромите и рискът от безработица сред тях е по-голям, отколкото при останалото местно население. Въпреки това, немалка част от ромите не се регистрират в Бюрото по труда, поради което броят на

реално безработните е много по-висок от този на действително регистрираните. Ромската безработица се обуславя и от факта, че голяма част от лицата не търсят активно работа поради липса на образование и квалификация.

По информация на Дирекция „Бюро по труда" гр. Бяла за периода 2018-2020 година можем да отчетем следните данни:

4.1. Брой регистрирани по пол, възраст и квалификация

	Към 31.12.2018 г.	Към 31.12.2019 г.	Към 31.12.2020 г.
Регистрирани общо	557	619	712
От тях младежи до 29 г.	63	57	87
От тях жени	305	343	374
С работническа професия	164	171	193
Специалисти	58	51	67
Без квалификация	335	397	452
От тях самоопределили се като роми	186	211	194

Според актуални данни към 31.12.2020 г. броят на официално регистрираните безработни лица възлиза на 712, като 194 от тях са се самоопределили като роми. Без необходимата квалификация се явяват 452 лица, което е повече от половината общо регистрирани.

4.2. Брой включени в програми и мерки за заетост

	Към 31.12.2018 г.	Към 31.12.2019 г.	Към 31.12.2020 г.
Включени в мерки за заетост	15	15	9
От тях роми	3	4	1
Включени в програми за заетост	18	17	71
От тях роми	5	3	31
Включени в схеми по ОП РЧР	98	11	58
От тях роми	27	3	12

4.3. Мерки за стимулиране на работодателите:

В Закона за насърчаване на заетостта са регламентирани активните мерки и програми за заетост и обучение на възрастни, финансирани от Държавния бюджет. Реализират се и насърчителни режими по ОП „Развитие на човешките ресурси".

Експертите от общинска администрация работят активно и търсят постоянно възможности за образователна интеграция на уязвимите етнически групи. Социалната интеграция не може да се осъществи без интеграция на пазара на труда. В националните програми за временна заетост, реализирани на територията на общината, голяма част от хората са роми. Основната цел е осигуряване на заетост и социална интеграция на безработни лица, които са обект на месечно социално подпомагане. Тази цел се постига чрез разкриване на работни места - в общополезни дейности, както и повишаване на пригодността им за заетост, чрез усвояване на нови умения.

Немалка част от ромското население е безработно и получава социални помощи, размерът на които не винаги е достатъчен да задоволи нуждите на многочленните им семейства. Няма точна статистика за броя на ромите, обект на социално подпомагане, но практиката показва, че те числено преобладават сред останалите групи лица, обект на такъв вид подпомагане. Поради стеснения кръг на възможности за постоянна работа, ромите изпълняват сезонна лятна работа и не придобиват трайни умения и навици.

Проблемите със заетостта и трудовите доходи обикновено са сред първите в класацията от трудности, които биват посочвани като сериозно касаещи домакинствата на ромите. Въпреки

широкото участие в неформалната икономика, ромските домакинства силно зависят от социални помощи и други бюджетни плащания (пенсии, детски надбавки, др.). Ниските нива на заетост и ниското търсене на притежаваната от повечето роми квалификация са сред основните параметри, обуславящи присъствието на ромите на пазара на труда. Те се дължат основно на ниска конкурентоспособност, поради ниска образователна степен и/или липса на професионална квалификация.

Основна цел в приоритет „Заетост”:

1. Създаване на условия за равен достъп на ромите и други уязвими групи, живеещи в сходна с ромите ситуация до пазара на труда и различни инициативи за самостоятелна заетост.

Изводи и препоръки:

Една от най-уязвимите групи на пазара на труда са безработните роми. Трудовата им интеграция е свързана с решаване на проблема на високия процент на дълготрайно безработните сред тях. Основни причини за това се явяват липса или ниско ниво на образование, несериозно отношение към задълженията при регистрация в ДБТ, липса на умения за търсене на работа и квалификация, липса на финансови възможности за започване на собствен бизнес и др.

5. ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ”

В община Бяла не съществуват междуетнически противоречия и напрежение. Хората от различните етноси и вероизповедания съжителстват мирно и с взаимно уважение към вярата, религиозните и културни различия на другите етнически групи.

Един от главните приоритети в дейността на общинското ръководство е гарантиране правата на гражданите, защита на обществения ред, недопускане на прояви на нетолерантност и дискриминационни практики.

Общинска администрация се стреми да осигури трудова заетост на ромите чрез включване в различни програми и проекти. Реализират се мерки за енергийна ефективност в детските градини и филиали, които се посещават и от ромски деца. Разработват се и се изпълняват проекти за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. Провеждат се обучения за повишаване на административния капацитет на служителите за правата на малцинствата, недопускане на двоен стандарт в прилагането на законите по отношение на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация.

С цел превенция в борбата с престъпността, са поставени камери за видео наблюдение в централната градска част, детски градини и учебни заведения, културни и спортни обекти, на входа и изхода на населеното място, на кръговото кръстовище и на други важни места.

На територията на община Бяла има Районно управление на МВР, което работи ефективно в тази насока. Полицейските служители наред със защита на обществения ред, компетентно се намесват при решаване на кризисни ситуации, свързани най-вече с физическо или психическо насилие срещу жени и деца.

По повод интеграцията на ромското население от страна на РУ - Бяла са предприети мерки за спазване върховенството на закона. През изминалата година има регистрирани нарушения с извършители от ромски произход, които не са с широк обществен отзвук. Периодично се провеждат специализирани полицейски акции с цел предотвратяване, пресичане и разкриване на престъпления. Липсата на информация и ниското образователно ниво сред голяма част от ромското население води до рисково поведение, което лесно се манипулира, като последиците от това могат да се изразяват в нарушение на обществения ред.

Характерните проблеми на ромската общност са свързани с безработица, дължаща се на липса на образование, професионална квалификация, трудови навици, мотивация за работа, специфичен бит и култура, лоши битови условия в малките населени места, ниско ниво на правна култура и чувство за безнаказаност. В малките населени места все още съществува висока раждаемост. Част от ромските деца са без необходимия родителски контрол, което може да ги направи извършители или жертви на престъпление.

Проблемът на домашното насилие в ромския етнос има свои специфики, които от една страна ограничават възможностите за ефективна защита на жертвите, от друга - създават предпоставки за повтарянето му.

През 2021 година на територията на РУ - Бяла няма данни за случаи на междуетническо напрежение и няма заведени преписки, включващи проявена дискриминация по признак „етническа принадлежност". Създадени са необходимите условия за недискриминационно отношение към гражданите от малцинствен произход. В малките населени места има изнесени приемни за граждани, в които служители на РУ - Бяла работят за постигане на етническа толерантност.

През 2021 година от страна на РУ - Бяла са предприети мерки за преодоляване на дискриминацията и езика на омразата в училищата. Съвместно с МКБППМН, ОЗД и обществените възпитатели са провеждани беседи за превенция на насилието и агресията, за преодоляване на омразата и превенция на ранните брачни съжителства. Успешно работи и Координационният механизъм за взаимодействие в случаи на деца, жертва на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция. Оказвано е и съдействие от служители на РУ - Бяла по механизма за обхващане на децата в предучилищна и училищна възраст. Въпреки социалната изолация, вследствие на COVID-19 и преминаването на учениците към обучение в електронна среда, са провеждани инвивидуални беседи с потенциални извършители на противообществени прояви.

В изпълнение на Националната програма „Работа на полицията в училищата" се провеждат обучителни модули. Изнесени са лекции в училищата по следните теми: „Агресията в училище", „Хората, които ни помагат - полицаят", „Хулиганство", „Унищожаване и повреждане на имущество. Вандализъм", „Последици от противоправни деяния, извършени от малолетни и непълнолетни", „Безопасно поведение в интернет", „Телефонни измами".

През годините бе създадена добра практика с реализация на програмата „Детско полицейско управление" - съвместна дейност между РУ - Бяла и НУ „П. Р. Славейков" гр. Бяла. Идеята на програмата е чрез общите усилия на полицията, училището и обществото да бъде даден принос в изграждането на хармонично развито младо поколение, спазващо и уважаващо законите на страната. Формата на обучение е извънкласна, а темите и графика на занятията са утвърдени от Началника на РУ - Бяла и от директора на училището. Участниците в ДПУ взаимно се опознават за извършване на групова работа чрез изграждане на доверие и сплотеност. Те получават знания и умения за опазване на своя живот и този на приятелите си, за справяне в трудни ситуации, различни предизвикателства вкъщи, училище и на улицата, за своите права и отговорности пред обществото, работа в екип, уважение и толерантност. Програмата се реализира от служители на МВР, структурите на пътна, криминална и охранителна полиция, психолози и експерти от БЧК.

Основна цел в приоритет „Върховенство на закона и недискриминация":

1.Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи.

Изводи и препоръки:

За гарантиране правата на гражданите РУ - Бяла ще продължи да работи за изпълнение на поставените си цели:

- недискриминационно отношение към всички граждани, независимо от техния произход;
- провеждане на обучение на полицейските служители;
- повишаване квалификацията на полицейските служители за работа в мултиетническасреда;
- провеждане на лекции и беседи с представители на ромската общност.

6. ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА"

На територията на община Бяла функционират 9 читалища, които осъществяват своята дейност, съгласно приета от ОбС - Бяла годишна програма. Тя има за цел утвърждаването на

читалищата като обществени институции на местните общности с водеща роля за разпространение на знания, култура и традиции.

Състоянието на материалната база, нейното обновяване и поддържане е важно условие за развитие на читалищните дейности. За тази цел Община Бяла и читалищните настоятелства са изпълнили следните проекти:

- Проект „Подобряване на съществуващи центрове за предоставяне на културни услуги за населението на територията на Община Бяла" по ПРСР за ремонт на четири читалища на територията на общината - в гр. Бяла, с. Копривец, с. Лом Черковна и с. Стърмен.
- Проекти за ремонт и доставка на оборудване за НЧ „Пробуда 1927 г." с. Дряновец и НЧ „Развитие 1899" с. Полско Косово. Бенефициенти са читалищните настоятелства чрез Програма за развитие на селските райони 2007-2013, мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони".
- Проект „Закупуване на ново оборудване и обзавеждане за културната дейност на читалище „Трудолюбие 1884" град Бяла, област Русе към Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони „Европа инвестира в селските райони", подмярка 7.2. - включва доставка на: мобилна сцена и декори за сцена; стационарна и мобилна озвучителна и осветителна техника; климатична инсталация; видеонаблюдение; оборудване на стаи и салон; музикални инструменти; народни носии; сценични костюми и костюми за танци.
- По Програма „Глобални библиотеки - България" в НЧ „Трудолюбие 1884" гр. Бяла е оборудвана компютърна зала, в която се ползва безплатен интернет.

Във всички читалища на територията на община Бяла има библиотеки, които разполагат с богат книжен фонд, който периодично се обогатява със закупуване на нови издания със собствени средства или дарения. Някои от читалищата реализират проекти за нови книги по Програма „Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност" на Министерство на културата.

Към всички читалища има изградени самодейни състави - певчески и танцови, които водят активен творчески живот. Освен възрастни, в тях се включват и ученици, в т.ч от ромски произход. Тук те попадат в благоприятна среда за развитие на таланта си, стават продължители на традициите, участват в различни културни събития и празници на местните общности.

Във връзка с Международния ден на ромите - 8 април в училищата се организират различни инициативи, свързани с популяризирането на ромската култура и идентичност. Активно участие в подготовката вземат родителите на учениците. В тази дейност се създава доверие и уважение към различието между хората, насърчава се толерантността между децата от различните етноси.

Към НЧ „Развитие 1899" с. Полско Косово съществува ФТС „Косовче", в който преобладаваща част от танцьорите са роми. Формацията са развива успешно през годините и радва с изпълненията си не само жителите на селото, но и зрители в други населени места на общината.

За хората от „третата възраст" функционират 11 (единадесет) пенсионерски клуба. В тях се провеждат беседи, срещи с местни творци и литературни четения, честванията, развива се художествена самодейност.

Общинското ръководство и Общински съвет - Бяла подпомагат дейността на читалищата и пенсионерските клубове според възможностите и правомощията си. Важна задача е създаването на условия за равен достъп на ромската общност и други уязвими групи, живеещи в сходна с ромите ситуация, до културния живот в общината и съхранение на културната идентичност на местните етноси.

Основни цели в приоритет „Култура":

1. Съхраняване и развитие на културната идентичност на местните етнически групи.
2. Възпитание в дух на толерантност и недискриминация чрез традициите и обичаите на местните етноси.

СИЛНИ СТРАНИ:

1. Община Бяла реализира проекти за подобряване на инфраструктурата в образователните институции с цел осигуряване на равен достъп до качествено образование.

2. В община Бяла има 5 средищни училища и 2 средищни детски градини, за които има осигурен безплатен транспорт и целодневна организация на учебния ден. По този начин се съдейства за включване в образователната система на голяма част от децата и учениците, както и обхващане на тези, живеещи в малките отдалечени места и в ромските квартали.

3. Създадените 3 екипа по Механизма за обхващане изпълняват задълженията си при добра координация и взаимодействие с отделните институции.

4. Педагогическите специалисти участват в обучения за повишаване на квалификацията си за работа в мултикултурна среда.

5. Назначен Здравен медиатор за работа с ромско население.

6. Наличие на организационен капацитет за изпълнение на програми и проекти.

СЛАБИ СТРАНИ:

1. Във филиалите в селата децата нямат достъп до логопед, психолог, рехабилитатор и други специалисти.

2. Недостатъчната подготовка на възпитателите и другите служители в области като приобщаващо образование, ранно детско развитие, етническо многообразие и др. влияят на качеството на предоставените грижи.

3. Липса на добре функциониращи местни административни звена в ромските квартали.

4. Липса на мотивация сред ромите за участие в граждански инициативи.

5. Лошо състояние на социалната и инженерна инфраструктура в ромските квартали.

6. Наличие на замърсени територии - нерегламентирани сметища.

7. Големи различия в професионалната подготовка на ромите и търсенето на квалифицирани кадри на пазара на труда.

РИСКОВЕ:

1. Липса на финансови средства.
2. Слаба координация между институциите и представителите от ромското население.
3. Непознаване на принципите за изграждане на публично – частно партьорство.

ВЪЗМОЖНОСТИ

1. Достъп до финансиращи програми.
2. Достъп до актуална информация за структурните фондове на ЕС.
3. Укрепване на връзките с европейски и международни институции, работещи по проблемите на ромите – Международен ромски съюз, Европейски форум на ромите и пътуващите към Съвета на Европа, Европейски ромски информационен офис към ЕК.
4. Подобряване на регионите, населявани от роми.

Изводи и препоръки:

Културните институции да продължат да работят за превръщане на културното разнообразие в източник и фактор за взаимно опознаване и духовно развитие на подрастващите. Включването на деца и ученици от етническите малцинства във фолклорни и танцови състави за запознаване с традициите и обичаите на различните етноси допринася за атмосфера на уважение, толерантност и разбирателство.

Приоритетни области, цели и мерки за периода 2021-2023 по Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“

I. ЦЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2023 г.

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми.

Цел 1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми.								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)[1]**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
1.1.	Обхващане на деца от уязвими групи, включително роми, във форми на образование и грижи в ранна детска възраст и осигуряване на непрекъснатост на обучението в задължително	Текущ	2022 г.	МОН РУО - Русе Община Бяла ДГ / Училища	Със средства от държавния бюджет, изчислени на базата на приети от МС стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности и броя	Брой деца с осигурен безплатен достъп до детски градини, в това число деца, подлежащи на задължително предучилищно образование, включително от	100% обхват	100% обхват

[1] Посочените финансови ресурси в колона „източник на финансиране“ (в целия план) са индикативни и ще бъдат конкретизирани в процеса на изпълнение на конкретните мерки и в рамките на одобрените бюджети на съответната бюджетна организация, и в рамките на одобрените средства за делегираните от държавата дейности по отношение на общините.

	предучилищно образование за 4-5- и 6-годишните деца. **Дейности:**				на децата; Със средства по ОП НОИР 2014-2020	уязвими групи, в това число роми		
1.1.1	Пълно обхващане на всички деца от 4, 5 и 6-годишна възраст и ученици до 16-годишна възраст, подлежащи на задължително предучилищно образование.							
1.1.2	Провеждане на обучение на педагогически и други специалисти работещи с деца и ученици, по тематиката за приобщаващото образование.							
1.2.	Осигуряване на непосредствен и непрекъснат достъп до образователната система на деца и ученици, в задължителна предучилищна и училищна възраст чрез дейностите по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане,	Текущ	2022 г.					

	включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. заинтересовани институции.							
	Дейности:							
1.2.1	Осигуряване на безплатен транспорт за деца и ученици до средищната детска градина и средищните училища на територията на общината.						Брой деца и ученици с осигурен безплатен достъп до детска градина и училище, в това число деца от уязвими групи - 350	Брой деца и ученици с осигурен безплатен достъп до детска градина и училище, в това число деца от уязвими групи - 450
1.2.2	Осигуряване на целодневна организация на учебния ден в ДГ и училищата.							
1.2.3	Подобряване на координацията и сътрудничеството между институциите при работа по конкрет ни случаи на напускане на образователната система, по обхвата							

1.2.4	на учениците, подлежащи на задължително обучение. Разширяване на диалога и сътрудничеството с родителите с цел редовно посещение в детска градина и училище.							
1.3.	Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и реинтеграция в образователната система. **Дейности:**	Текущ	2022 г.	ЦОИДУЕМ	Със средства от Конкурсни процедури в изпълнение на Програмата за дейността на ЦОИДУЕМ – 352 325 лв.	1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати; 2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане на деца между 3- и 6/7-годишна възраст от етническите общности в образователната система; 3. Брой педагогически	1. – 8; 2. 100% обхват 3. – 10;	1.– 16; 2. 100% обхват 3.– 20;
1.3.1	Осигуряване на безплатен транспорт за ученици до учебните институции в град Бяла.							
1.3.2	Осигуряване на безплатни пособия							

	и електронни устройства за дистанционно обучение (таблети) за ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация.					специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система; 4. Брой ученици от етническите общности с подобрени образователни резултати; 5. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система; 6. Брой ученици от етническите общности в социално уязви мо положение, подкрепени за продължаване на образованието им в гимназиа лен етап;	4. - 35 5. - 10 6. - 25	4. - 50 5. - 20 6. - 40
Цел 2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми.								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**

					разходи, друго –лева/евро)			
2.1.	Осигуряване на непосредствен и непрекъснат достъп до образователната система на деца и ученици, в задължителна предучилищна и училищна възраст чрез дейностите по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.	Текущ	2022 г.	МОН РУО – Русе	От държавния бюджет - Национална програма „Заедно за всяко дете” за 2022 г.	Коефициент на обхванатите деца и ученици в предучилищна и училищна възраст	2 детски градини 100% обхват	2 детски градини 100% обхват
	Дейности:							
2.1.1	Извършване на оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа за личностно развитие			ДГ / Училища	Средства по ОП; Проекти на МОН и ЦОИДУЕМ			
2.1.2	Осъществяване на							

	логопедична работа в училищата и детските градини като част от дейностите за целите на превенцията на комуникативните нарушения и обучителните затруднения. Осигуряване допълнителна подкрепа за децата и учениците, които не владеят добре български език, чрез реализиране на модули за овладяване на български език.					Брой деца и ученици, включени в допълнителни модули за овладяване на български език	Брой деца и ученици, включени в допълнителни модули за овладяване на български език - 230	Брой деца и ученици, включени в допълнителни модули за овладяване на български език - 450
2.1.3	Ранно откриване на рискови дефицити чрез оценка на индивидуалните възможности и потребности на децата и учениците.					Брой деца и ученици в риск	Брой деца и ученици в риск - 120	Брой деца и ученици в риск - 200
2.1.4	Обмен на информация и съвместна работа на всички заинтересовани институции.					Спазване на графика за изпълнение на дейностите		

2.2.	Осигуряване на допълнително обучение по учебни предмети, включително през ваканциите, за преодоляване на пропуски в овладяване на учебното съдържание, както и за успешно представяне на НВО и ДЗИ за ученици от уязвими групи, в това число роми.	Текущ	2022 - 2023 г.	МОН, ИА „Програма за образование” Училища	Със средства по проект „Подкрепа за успех“ по ОП НОИР 2014-2020; Със средства от държавния бюджет за допълнително финансиране за работа с деца и ученици от уязвими групи по чл. 282, ал. 14 от ЗПУО.	Брой ученици в риск от отпадане от образование, включени в допълнително обучение	Брой ученици в риск от отпадане, включени в допълнително обучение по проект „Подкрепа за успех“ по ОП НОИР 2014-2020 г. за целия период на проекта - 300	Брой ученици в риск от отпадане, включени в дейности за интеграция и реинтеграция, вкл. допълнително обучение, по Програма „Образование“ 2021-2027 г. и ОПНОИР 2014-2020 г. проект „Подкрепа за успех“ за 2022-2023 г. - 500
Цел 3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
3.1.	Осигуряване на подходяща подкрепа на образователни институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи спрямо установените потребности, вкл. за	Текущ	2022 г.	МОН Училища	Със средства от държавния бюджет за допълнително финансиране за работа с деца и ученици от уязвими групи по чл. 282, ал. 14 от ЗПУО.	Брой образователни институции, за които са осигурени целеви средства за работа с деца и ученици от уязвими групи	4 образователни институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи с осигурени средства за 2022 г.	Спрямо установените потребности на образователни институции от допълнителни средства от държавния бюджет за работа с деца и ученици от уязвими групи

	назначаване на образователен медиатор и социален работник.							
3.2.	Провеждане на обучения за образователни медиатори и/или социални работници.	Предстои	2022-2023 г. Обучението може да стартира най-рано в началото на 2023 г.	МОН; Изпълнител на агенция „Програма за образование“	Със средства по ОП НОИР 2014-2020 г. и по Програма „Образование“ 2021-2027 г.	Брой обучени образователни медиатори и/или социални работници		
Цел 4. Преодоляване на процесите на обособяване (т.н. сегрегация и вторична сегрегация) в детски градини и училища чрез образователни мерки за десегрегация.								
Мерки		**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
4.1	Подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация чрез осигуряване на безплатни пособия и материали, както и на безплатен транспорт за деца в задължително	Предстои	2022 г.	ЦОИДУЕМ	Със средства по Националната програма „Подпомагане на общини за реализиране на дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация“ – 43 023, 00 лв.	1. Брой подпомогнати общини за реализиране на дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация; 2. Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на	1. – 1 2. – 37	1. – 1 2. –

	предучилищно образование и за ученици, посещаващи сегрегирани образователни институции, за обучение, възпитание и социализация в несегрегирани приемни такива.					населеното им място; 3. Брой деца в задължително предучилищно образование и ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация и за които са осигурени учебни пособия и материали; 4. Брой мотивационни дейности, свързани с десегрегационните процеси и задържането на децата и учениците в образователната система; 5. Брой родители, включени по проекта и участвали в проектните дейности с цел повишаване на	3. – 42 4. – 20 5. – 40	3. – 4. – 5. –

						мотивацията им да записват децата на детска градина и училище; 6. Брой образователни медиатори и друг непедагогически персонал, включени в проектните дейности; 7. Брой реализирани дейности с родители, деца и ученици и представители на институции за изграждане наобразовател на и обществе на среда, осигуряваща ефективен процес на десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация.	6. – 3 7. – 15	6. – 7. –
Цел 5. ***Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система***								

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)	Индикатори (мерна единица: брой, дял)	Текуща стойност 2022 г.	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
5.2.   <

5.2.2	на групи и клубове по интереси / изобразително, певческо и танцово изкуство, чужди езици и култури, информационни технологии, спорт и др.					знания с елементи на гражданско образование; 5. Брой въведени форми за интеркултурно образование в държавните и общинските детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие.	4. Брой проведени занимания по интереси, насочени към усвояване на знания с елементи на гражданско образование - 15;	
Цел 6. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите.								
Мерки		**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
6.1. 6.1.1	Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи, включително роми, към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца. **Дейности:** Провеждане на	Текущ	2022-2023 г.	МОН РУО – Русе ДГ / Училища	Със средства от държавния бюджет по Национална програма „Заедно за всяко дете” за 2022, Модул „Добри практики за взаимодействие с родителите на институциите	Брой детски градини и училища, в които се реализират дейности за взаимодействие с родители; Брой родители, подкрепени за включване в мултикултурна	8 - 2 детски градини и 6 училища с осъществени дейности за взаимодействие с родители Брой родители, подкрепени за включване в мултикултурна	8 - 2 детски градини и 6 училища с осъществени дейности за взаимодействие с родители Брой родители, подкрепени за включване в мултикултурна

6.1.2 6.1.3	информационни кампании за ролята на семейството в обучението и възпитанието на децата. Приобщаване на родителите към образователния процес чрез беседи, консултации и други форми на педагогическо въздействие. Активно включване на родителите при отбелязване на училищните празници и други събития..			ДГ / Училища ДСП - Бяла	от предучилищното и училищното образование“	образователна среда	образователна среда - 200	образователна среда - 350
6.3. 6.3.1	Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от образованието. **Дейности:** Реализация на лекционна програма за повишаване мотивацията на родителите за значението на образованието за	Предстои	2022-2024 г.	МОН; За 2022 г. Изпълнител на агенция „Програма за образование“	Програма „Образование“ 2021-2027 г.; Национална програма „Заедно за всяко дете“, модул „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот“ за 2022 г. след одобряването й	Брой родители, подкрепени чрез повишаване на осведомеността за ползите от образованието	Брой родители, подкрепени чрез повишаване на осведомеността за ползите от образованието - 70	Брой родители, подкрепени за повишаване на осведомеността им за ползите от образованието - 15

	децата.				от МС			
6.3.2	Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.						Брой родители, участвали в обучения, срещи и консултации - 200	Брой родители, участвали в обучения, срещи и консултации - 300
6.3.3	Създаване на добри практики за ефективно сътрудничество с родителите.						Брой родители, включени във форми на сътрудничество - 200	Брой родители, включени във форми на сътрудничество - 300
Цел. 7. Насърчаване на участието на лица от уязвими групи, включително роми, в продължаващо образование и/или професионална квалификация и/или висше образование.								
Мерки		**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
7.1.	Огрaмотяване на възрастни	Текущ	2022-2023 г.	МОН; Изпълнител на агенция „Програма за образование“	Със средства по ОП НОИР 2014-2020	Бой лица над 16 години (включително роми), включени в курсове по огрaмотяване или в курсове за усвояване на учебно съдържание, предвидено за изучаване в класове от прогимназиалния	Брой лица, включени в курсове по огрaмотяване или в курсове за усвояване на учебно съдържание, предвидено за изучаване в класове от прогимназиалния етап на основното	
	Дейности:							
7.1.1	Провеждане на информационни кампании за лица от уязвими групи за завършване на основно и средно образование по специалности и професии, даващи възможности за реализация на							

7.1.2 .	пазара на труда. Провеждане на самостоятелна форма на обучение за ученици IV – VII клас с цел завършване на образователна степен.					етап на основното образование	образование	
7.2	Провеждане на квалификационни курсове за придобиване на професионална квалификация за длъжностите образователен медиатор и социален работник в образованието за назначени на тези длъжности лица в образователните институции.	Предстои	2023 г.	МОН ЦОИДУЕМ	Средства по Българо-швейцарска програма за сътрудничество ЗОВ 2	Брой лица, назначени в образователните институции, включени в квалификационни курсове за придобиване на професионална квалификация за длъжностите образователен медиатор или социален работник в образованието.	-	Брой лица, включени в квалификационни курсове и придобили професионална квалификация за длъжностите образователен медиатор или социален работник

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

I. ЦЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2023 г.

Оперативна цел: Осигуряване на равен достъп до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност

Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност								
	Мерки	**Статус на мярката**	**Срок**	**Отговор-на институ-**	**Източник на финансиране преки бюджетни**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**

				ция	**разходи, друго – лева/евро)**			
1.1. 1.1.1	Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население. Информиране и консултиране на бременни и майки за достъпа до здравни грижи.	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, Община Бяла, здравен медиатор	Държавен бюджет 50 000 лв.	Брой осъществени акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население.	100%	100%
1.2 1.2.1 1.2.2	Повишаване на обхвата на деца без общопрактикуващи лекари, открити от здравните медиатори. **Дейности:** Посредничество на потребители пред здравни институции с цел осигуряване на здравни грижи. Провеждане на информационни кампании за превенция на рискови заболявания.	Текущ	2022-2023 г.	Община Бяла, здравен медиатор	Делегиран бюджет (В рамките на делегирания бюджет за дейността на ЗМ)	Брой регистрирани деца, без общопрактикуващи лекари	100%	100%
1.3. 1.3.1	Провеждане с мобилни екипи на имунизации, съгласно Националния имунизационен календар на лица до 18 г., без избран ОПЛ **Дейности:** Провеждане на информационни	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, Община Бяла, здравен медиатор	Държавен бюджет 25 000 лв.	Брой обхванати с имунизации деца от мобилни екипи, спрямо общия брой открити деца без избран ОПЛ	Съгласно получената информация от НЗОК	Съгласно получената информация от НЗОК

	кампании за ползите от имунизациите.							
1.4.	Улесняване достъпа до ваксинация на лица от отдалечени и трудно достъпни райони, както и на трудноподвижни лица, чрез мобилни групи за ваксиниране.	Текущ за срока на обявената извънредна епидемична обстановка	2022-2023 г.	МЗ, БЧК, РЗИ, БЛС, Община Бяла, здравен медиатор	В рамките по делегиран бюджет по проект на БЧК	Брой обхванати с имунизации трудноподвижни лица от отдалечени и труднодостъпни райони	Съгласно получената информация от БЧК	Съгласно получената информация от БЧК
1.5	Провеждане на профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, здравни медиатори, общини	Държавен бюджет	Брой проведени профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети	100% на желаещите	100% на желаещите
1.6	Провеждане на скринингови изследвания с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза.	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, общини и здравни медиатори	Държавен бюджет	Брой проведени мамографски прегледи с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза.	100% на желаещите	100% на желаещите
1.7	Подкрепа чрез закупуване на пакети с необходими базови продукти за новородени деца от бедни и рискови семейства, идентифицирани от органите по социално подпомагане	текущ	2022-2023 г.	АСП ДСП - Бяла	Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 г.	Брой подкрепени новородени деца	Брой подкрепени новородени деца - 15	Брой подкрепени новородени деца - 30
Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**

2.1. 2.1.1 2.1.2.	Дейности по превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции в КАБКИС и мобилни медицински кабинети. **Дейности:** Работа на терен на здравния медиатор. Кампания за раздаване на печатни материали.	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, НПО Здравен медиатор, БМЧК	Държавен Бюджет Според бюджета на НП за превенция на ХИВ/СПИ	Брой лица достигнати с услуги за превенция на ХИВ		
2.2. 2.2.1	Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза. **Дейности:** Придружаване на лица от общността за извършване на прегледи.	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ, НПО	Държавен бюджет Според бюджета на НП за превенция и контрол на туберкулоза	Брой лица обхванати със скрининг за риска от туберкулоза		
2.3.	Осигуряване функционирането на мобилни медицински кабинети за нископрагови услуги	Текущ	2022-2023 г.	МЗ РЗИ	Държавен бюджет 60 000 лв.	21 мобилни медицински кабинети		
2.4	Провеждане на прегледи за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични	Текущ	2022-2023 г.	МЗ РЗИ Здравни медиатори, Общини	Държавен бюджет 54 500 лв.	Брой проведени прегледи за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи		

	лаборатории.					и клинични лаборатории		
Цел 3: Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговор-на институ-ция**	**Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
3.1	Осъществяване на информационни кампании и кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ	Държавен бюджет Според бюджета на НП за превенция на ХИВ/СПИ	Брой проведени кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	10	17
3.2	Осъществяване на програми за намаляване на щетите за хора, които употребяват психоактивни вещества	Текущ	2021-2023 г.	МЗ, РЗИ, НПО ДПБ - Бяла	Държавен бюджет	Брой достигнати потребители, чрез програми за намаляване на щетите, които работят с ромската общност		
Цел 4: Развитие на концепцията за здравна медиация								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговор на институ-ция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023г.**
4.1	Обучение на нови здравни медиатори за придобиване на необходимите знания и умения съгласно чл. 7, ал. 2 от Наредба № 1 от 19.08.2020 г. за изискванията за дейността на здравните	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ Общини и НПО	Държавен бюджет	Брой обучени здравни медиатори	1	1

	медиатори - разходи за настаняване							
4.2	Обучение за професионално развитие на здравни медиатори – съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 1 от 19.08.2020 г. за изискванията за дейността на здравните медиатори	Текущ	2022-2023 г.	МЗ, РЗИ Общини и НПО	Държавен бюджет	Брой квалифицирани здравни медиатори	1	1
4.3	Обучение за повишаване квалификацията на служителите от общинските администрации и от РЗИ за утвърждаване модела на здравния медиатор	Текущ	2022-2023 г.	МЗ и НПО	Държавен бюджет	Брой обучени служители от общинските администрации и от РЗИ	3	5
Цел 5: Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по предпазване от ваксинопредотвратими заразни заболявания с цел повишаване на обхвата на подлежащите лица по националния имунизационен календар целевите групи по националните ваксинационни програми и поддържане на висок имунизационен обхват								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност 2022 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022 -2023г.**
5.1	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.	Текущ	2022-2023 г.	РЗИ Община Бяла, здравен медиатор	Държавен бюджет	Брой проведени кампании за разясняване на необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от тях	3	6

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

I. ЦЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2023 г.

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване

Цел 1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица								
	Мерки	**Статус**		**Отговорна институ-ция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност за 2021 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.[2]**
1.1.	Мотивиране за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа (групови срещи за активно поведение на пазара на труда и участие в Ателие за търсене на работа) *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Текущ		АЗ ДБТ - Бяла	Държавен бюджет	Брой лица, мотивирани за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа	45	100
1.1.1	**Дейности:** Включване на лица от ромската общност в национални програми за активно поведение на пазара на труда							
1.2	Професионално ориентиране (групово) *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Текущ		АЗ	Държавен бюджет	Брой лица, включени в професионално ориентиране	80	150

[2] При удължаване на епидемичната обстановка и ограничителните мерки, целевите стойности подлежат на промяна.

	Дейности:							
1.2.1	Включване на лица от ромската общност в мероприятия с цел професионално ориентиране.							
1.2.2	Провеждане на индивидуални консултации за професионално ориентиране.							
1.3	Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация вкл. за стартиране на собствен бизнес и/или на ключова компетентност *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Текущ, ПРЧР 2021-2027		АЗ ДБТ - Бяла	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица, включени в обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключова компетентност		
	Дейности:							
1.3.1	Включване в обучение чрез работа / дуално обучение за придобиване на професионална квалификация.							
1.3.2	Включване в обучение за придобиване на професионална квалификация.							
Цел 2: Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите								
	Мерки	**Статус**		**Отговор-на институ-ция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи,**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност за 2021 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**

					друго – лева/евро)			
2.1	Подкрепа за провеждане на инициативи и кампании с ромски организации на местно и национално ниво за насърчаване на заетостта	Текущ		АЗ	Държавен бюджет	Брой срещи на представители на ДБТ с ромски лидери и организации по места		
Цел 3: Осигуряване на заетост, вкл. чрез предприемачество на лица от ромски произход								
	Мерки	**Статус**		**Отговор-на институ-ция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност за 2021** г.	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
3.1.	Насърчаване на заетостта, вкл. чрез предприемачество на безработни самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПДЗ и ПРЧР 2021-2027 *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Частично се изпълнява, ПРЧР 2021-2027		АЗ	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица с осигурена субсидирана заетост		
3.1.1	**Дейности:** Провеждане на индивидуални консултации с							

	представители на ромската общност зазаетост чрез предприемачество.							
3.2.	Осигуряване на заетост на първичния пазара на труда (извън мерки и програми) *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.*	Текущ		АЗ ДБТ - Бяла	Държавен бюджет	Брой лица с осигурена заетост на първичния пазар на труда		
Цел 4: Активиране на безработни в неравностойно положение на пазара на труда и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство и предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане								
	Мерки	**Статус**		**Отговор-на институ-ция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност за 2021 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
4.1. 4.1.1	Активиране на икономически неактивни лица чрез трудово медиаторство *Наблюдение на изпълнението за подгрупи младежи, жени и +55 г.* **Дейности:** Провеждане на информационни кампании за активиране на икономически неактивни лица.	Текущ		АЗ	Държавен бюджет	Брой лица с осигурена заетост като трудови посредници от ромски произход От тях с повишен капацитет и умения за работа с целевата група	3	до 6 (годишно)

4.2.	Активирани лица от дейността на трудовите посредници - ромски и младежки медиатори	Текущ		АЗ	Държавен бюджет	Брой активирани лица, от ромски произход от работата на трудовите посредници - ромски медиатори Брой активирани младежи (NEETs) от ромски произход от работата на младежките медиатори		
4.3. 4.3.1	Инициативи, насърчаващи активирането на безработни и икономически неактивни лица **Дейности:** Провеждане на срещи с представители на организации, работещи по проблемите на ромската интеграция.	Текущ ПРЧР 2021-2027		АЗ	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027	Брой лица, започнали работа в резултат от проведени трудови борси, дни на работодателя и мобилни бюра по труда		
4.4 4.4.1	Подобряване достъпа до заетост и обучение на уязвими групи чрез предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане. **Дейности:** Осигуряване на ромски медиатор към ДБТ - Бяла.	Текущ		МТСП,АЗ, АСП	ОП РЧР 2014-2020	Брой лица, на които са предоставени интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане, от тях включени в: - заетост; - обучение.	35 лица получили интегрирани услуги; 45 лица включени в заетост или обучение[3]	80 лица получили интегрирани услуги; 90 лица включени в заетост или обучение[4]

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“

I. ЦЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2023 г.

[3] Посочените индикатори включват лица от уязвимите групи на пазара на труда, включително самоопределилите се роми

[4] Посочените индикатори включват лица от уязвимите групи на пазара на труда, включително самоопределилите се роми

Текущата и целевата стойности по мярка 4.4 са определени средномесечно, съобразно дейностите по проект BG05M9OP001-3.002 „Услуги „лице в лице“ в ЦЗСП (Центрове за заетост и социално подпомагане)”.

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги

Цел 2[5]. Осигуряване на условия за придобиване на финансово достъпни жилища и условия за въвеждане на алтернативни модели на социални жилища за домакинства от зоните с концентрация на бедност								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност**	**Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.**
2.1	Участие на местните общности в процеса по подготовка на проектите за финансиране	Предстои	2023 г.	МРРБ, РСР	н/п	Изготвени концепции за ИТИ за приноса на фондовете на ЕС към ИТСР		
Цел 3. Изграждане/реновиране на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговор-на институ-ция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност**	**Целева стойност с натрупване 2021-2023г.**
3.1.	Участие на местните общности в процеса по подготовка на проектите за финансиране	Предстои	2023 г.	МРРБ, РСР	н/п	Изготвени концепции за ИТИ за приноса на фондовете на ЕС към ИТСР		
Цел 4. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.								
Цел 5. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството жилища и квартали. Приемане на Закон за изменение и допълнение на Закона за устройството на територията за въвеждане на принципа на съразмерност при издаване на заповед за премахване на незаконен строеж, представляващ единствено жилище за неговите обитатели.								
Цел 6. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност.								

[5] Целите в приоритета следват последователността от Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

*** Цел 6 попада в обхвата на областното планиране и ще се изпълнява от общините.

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

I. ЦЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2023 г.

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на “език на омразата”.

Цел 1. Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи. Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот.								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност за 2021 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**
1.1	Изработване на координационен механизъм на местно ниво в защита на жертви на домашно насилие и насилие на полов признак.	Текущ	2023 г.	НБПП	Преки бюджетни разходи и Програма “Правосъдие” на НФМ 2014-2021[6]	Разработен координационен механизъм за защита на жертви на домашно насилие и насилие на полов признак.		
Цел 2. Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. национална и местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС. Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи.								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи,**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност за 2021 г.**	**Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.**

[6] Проектите по Програма “Правосъдие” на НФМ 2014-2021 , са със срок на изпълнение до 30 април 2024 г.

					друго – лева/евро)			
2.1 2.1.1	Проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на признак „пол”. **Дейности:** Услуги за първична правна помощ за лица от уязвими групи: - придружаване на жертви на насилие до здравни и правни институции; - достъп до „синя стая” за разпит на деца, жертви или свидетели на насилие и добре подготвени специалисти за работа с тях.	Предсто и	30 април 2024 г.	МП	Програма “Правосъдие” на НФМ 2014-2021[7]	Брой проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на полов признак	0	2
2.2.	Повишаване ефективността на системата за социално подпомагане чрез повишаване квалификацията на социалните работници, в т.ч. за работа в мултикултурна среда.	Текущ	2021	АСП	Проект „Интегрирани обучения за администрацията на пазара на труда и в социалната сфера” ОПРЧР	Брой проведени обучения Брой обучени социални работници		
Цел 3. Повишаване на капацитета на правоприлагащите органи по отношение на борбата с престъпленията и проявите на дискриминация, насилие или омраза, основани на етническа принадлежност								
Цел 4. Формиране на култура за равнопоставеност на ромските жени. Насърчаване на тяхното пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот								

[7] Проектите по Програма “Правосъдие” на НФМ 2014-2021 са със срок за изпълнение до 30 април 2024 г.

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)	Индикатори (мерна единица: брой, дял)	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2022-2023 г.
1.	Провеждане на работни срещи и семинари по въпросите на равнопоставеност на ромските жени.	Текущ	2022-2023 г.	Районна прокуратура ДСП - Бяла Община Бяла	Държавен бюджет	Брой проведени срещи Брой включени лица		
	Дейности:							
1.1.	Организиране на работни срещи с работещи млади ромски жени, на които да се дискутират ролята на образованието и възможностите за професионална реализация.							
1.1.2	Провеждане на срещи с представители на институциите - полиция, прокуратура, социална служба, общинска администрация с разяснителна цел защо не са разрешени ранните бракове и ранната бременност сред непълнолетните ромски момичета.							
1.1.3	Включвана на ромски майки в училищните съвети на ДГ и училища.							
Цел 5. Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна**	**Източник на**	**Индикатори**	**Текуща**	**Целева**

				институция	**финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**(мерна единица: брой, дял)**	**стойност**	**стойност с натрупване 2021-2023 г.**
5.1	Прилагане на Координационния механизъм за реферирането и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина“.	Текущ	2022 г.	ДАЗД ДСП - Бяла		Брой реферирани случаи за година		
5.2 5.2.1	Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно правата на детето, регламентирани в Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето и за съществуващите услуги за подкрепа в общността **Дейности**: Информационни кампании за правата на детето и Закона за закрила на детето.	Текущ	2022 г.	ДАЗД / Доставчици на социални услуги ДСП - Бяла МКБППМН БМЧК	Бюджет на ДАЗД	Брой проведени беседи с представители на ромската общност, вкл. деца	12	25
5.3	Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно съществуващи механизми за информиране и превенция на насилието сред и срещу деца.	Текущ	2022 г.	ДАЗД ДСП - Бяла	Бюджет на ДАЗД	Брой информационни кампании	2	4
5.4	Промотиране на Национална телефонна линия за деца (НТЛД) 116 111– срещи,	Текущ	2022 г.	ДАЗД ДСП - Бяла	Бюджет на ДАЗД	Брой промотиране на НТЛД		постоянно

	инициативи и участия.							
5.5.	Информиране и консултиране на семейства	Текущ	2022 г.	ДАЗД ДСП - Бяла	Бюджет на ДАЗД	Брой проведени консултации на семейства, деца и работещи с деца	30	55
Цел 6. Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права и задължения на лицата, живеещи в зоните с концентрация на бедност								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност**	**Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.**
6.1	Изпълнение на проект „Подобряване на координацията и диалога между полицията и ромското общество“	Начална фаза на изпълнение	Края на 2023 г.	ГДНП МВР	Норвежки финансов механизъм 2014-2021 г.	Брой обучени обучители Брой обучени полицейски служители Брой изградени и оборудвани приемни в райони с компактно ромско население Брой проведени информационни кампании за повишаване на осведомеността относно радикализацията, насилствения екстремизъм и реч на омразата Брой организирани съвместни местни форуми с деца и техните родители за преодоляване на антиромските стереотипи и дискриминация		
6.2 6.2.1	Дейности по предотвратяването и противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните **Дейности:** Провеждане на „Ден на	Текущ		ЦКБППМН МКБППМН		Брой информационни кампании	2	4

6.2.2	розовата фланелка" срещу насилието в училище. Включване на лица от ромски произход в превантивните мероприятия и дейности, организирани от МКБППМН - Община Бяла					Брой проведени кампании Брой включени лица	5 240	10 500
Цел 7. Увеличаване на усилията в борбата с трафика на хора чрез ефективно прилагане на заложеното в документите на ООН, СЕ и ЕС и използване на съществуващите в ЕС инструменти								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност**	**Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.**
7.1	Провеждане на допълнително обучение в Академия на МВР - актуализация на професионалната квалификация, курс „Противодействие на трафика на хора"	Текущ	2023 г.	Академия на МВР	Държавен бюджет	Брой проведени обучения „Противодействие на трафика на хора" Брой обучени за противодействие на трафика на хора		
7.2	Превенция и противодействие на всички форми на трафик на хора чрез провеждане на обучения в училища, в които учат деца от ромски произход.	Текущ	2021-2023 г.	ГДБОП - МВР	Държавен бюджет	Брой проведени обучения за превенция и противодействие на всички форми на трафик на хора Брой обучени ученици		
Цел 8. Решаване на проблема с липсата на документи за самоличност и правния статут на български граждани от уязвими общности, в т.ч. и роми.								
8.1.	Дейности, насочени към снабдяване с документи за самоличност на български граждани от уязвими общности, в т.ч. и роми.	Предстои	2022-2023 г.	ГРАО, МВР		Брой лица, снабдени с лични карти		

Цел 9: Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт								
	Мерки	**Статус**	**Срок**	**Отговорна институция**	**Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – лева/евро)**	**Индикатори (мерна единица: брой, дял)**	**Текуща стойност**	**Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.**
9.1	Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт **Дейности:**		2030	ММС	Държавен бюджет	Брой проекти Брой на участници		
9.1.1	Провеждане на спортни събития и мероприятия без прояви на дискриминация.			Спортни клубове		Брой проведени събития	10	18
9.1.2	Включване на лица от ромски произход в спортни мероприятия и дейности за утвърждаване на толерантност и спортменство					Брой включени участници	55	90

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА“

I. ЦЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА ПЕРИОДА 2022-2023 г.

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността

Цел: Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност, насърчаване на творческото развитие на представители на общността, стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на междукултурния диалог

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго –лева/евро)	Индикатори (мерна единица: брой, дял)	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.	Подкрепа на традиционни ромски празници.	Текущ	2021 – 2023 г.	Секретариат на НССЕИВ	Държавен бюджет	Брой подкрепени традиционни ромски празници	1	2
	Дейности:							
1.1	Отбелязване на 8 април - Международен ден на ромите.							
1.2	Включване на лица от ромски произход в културни мероприятия и дейности за развитие на таланта и насърчаване на междукултурния обмен.					Брой включени лица	25	45